

UOT 338.48

**ŞƏKİ-ZAQATALA İQTİSADI RAYONUNDA TURİZM
TƏSƏRRÜFATININ İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ****G.C.CƏFƏROVA, R.İ.UMUDOVA, S.M.ZÜLFÜQAROVA***Bakı Dövlət Universiteti*
gulnare-abbasova@mail.ru

Məqalədə Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda turizmin inkişaf xüsusiyyətləri, bölgənin turizm mərkəzləri, statistik göstəriciləri şərh edilmişdir. İqtisadi rayonun ərazisində turizm-rekreasiya ehtiyatları, tarixi-memarlıq abidələri və s. tədqiq edilmişdir. Regionda turizm sahəsində dövlət tərəfindən aparılan islahatlar, dövlət proqramları ətraflı təhlil edilmişdir. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu zəngin təbii və mədəni abidələri ilə məşhur olub, həm daxili, həm də xarici turizmin inkişafında mühüm rol oynayır.

Açar sözlər: rekreasiya ehtiyatları, dərkətmə turizmi, balneoloji turizm, istirahət mərkəzləri, mədəni turizm, tarixi-memarlıq abidələri, iqlim kurortları, yerləşmə müəssisələri.

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda turizmin inkişaf xüsusiyyətlərinin tədqiqatı müasir dövrdə aktual mövzulardan biridir. Respublikada qeyri-neft sektoru sahələrinin inkişaf etdirilməsi, mövcud turizm potensialının olması, turizmin prioritet sahəyə çevrilməsinə imkan yaratmışdır. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunun tərkibində olan inzibati rayonlarda turizmin inkişaf xüsusiyyətləri, potensial imkanları respublikanın turizmində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Turizm əhalinin həyat, bilik və dünyagörüşü səviyyəsinin inkişafına müsbət təsir göstərən amillərdən biridir. Turizm təsərrüfatının əsas göstəriciləri təbii-iqlim, landşaft kompleksləri, iqtisadi inkişaf şəraiti, tarixi-arxeoloji abidələr və s. kimi insanların zövqünə oxşayan komponentlərdir.

Regionlarda mövcud olan əmək ehtiyatlarından, təbii və iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə etmək, əhalinin məşğulluğunu artırmaq, infrastrukturunu yeniləşdirmək, əlverişli investisiya şəraiti, yeni iş yerləri yaratmaq və s. kimi sistemli tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramları (2004-2008, 2009-2013, 2014-2018, 2019-2023-cü illər)” təsdiq edilmişdir [1].

Azərbaycanın mədəni irsinin qorunmasının təmin edilməsi, o cümlədən turizm zonalarının, turist marşrutlarının müəyyən olunması ölkədə turizmin inkişafına böyük təsir göstərmiş və prioritet inkişaf istiqaməti olmuşdur. Müasir dövrdə turizm ölkə iqtisadiyyatının ayrılmaz hissəsi hesab olunur. Ölkədə turizmin inkişaf etdirilməsi digər təsərrüfat sahələrinin yenidən qurulmasına

əlverişli şərait yaradır. Turizm sahəsində zəngin təcrübəsi olan ölkələrlə kadr hazırlığı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığının genişləndirilməsi və s. məsələlər də Dövlət Proqramında öz əksini tapmışdır.

Azərbaycan 2001-ci ildən ÜTT-nin üzvüdür. 2002-ci ildən etibarən Bakıda hər il Azərbaycan Beynəlxalq Turizm Sərgisi keçirilir. Bu da ölkəmizdə turizm sənayesinin inkişafına çox böyük təsir edir. Azərbaycanda turizmin daha da inkişaf etdirilməsi məqsədilə 2011-ci il “Turizm ili” elan edilmişdir. Dövlət Proqramlarında regionlarda bir çox turizm obyektlərinin tikilməsi və yaxud yenidən qurulması üçün tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Proqramında aşağıdakı istiqamətlərdə məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur:

- turizm sahəsində normativ hüquqi bazanın və dövlət tənzimlənməsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi;

- turizm və rekreasiya zonalarında müvafiq infrastrukturun yaradılması;
- ölkənin turizm potensialından istifadə imkanlarının genişləndirilməsi;
- ölkənin bütün regionlarında turizm fəaliyyətinin stimullaşdırılması;
- turizm sahəsinə yerli və xarici investisiyaların cəlb edilməsi;
- turizmin muxtəlif növlərinin inkişaf etdirilməsi, yeni turizm marşrutlarının yaradılması;
- turizm xidmətlərinin keyfiyyətinin artırılması məqsədilə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanması və tətbiq edilməsi;
- mehmanxanaların və digər turizm xidməti müəssisələri şəbəkəsinin

genişləndirilməsi;

- turizm sahəsi üçün kadr hazırlığı və ixtisasartırma sisteminin təkmilləşdirilməsi, xarici dövlətlərdə məqsədli təhsil üzrə layihələrin həyata keçirilməsi;
- Azərbaycanın milli-tarixi, mədəni və mənəvi irsinin, milli adət-ənənələrin dünyada təbliği, ayrı-ayrı regionların və şəhərlərin tarixini əks etdirən materialların nəşr etdirilməsi və yayılması, müasir informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiq edilməsi;
- milli sənətkarlıq və suvenir məhsullarının istehsalının və satışının təşkil;
- turizmin inkişafı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi;

Şəki-Zaqatala turizm bölgəsində turizmin investisiyalaşdırılmasının əsas səbəbləri aşağıdakılardır:

- Turizm sektorunun inkişafını tənzimləyən qanunverici bazanın mövcudluğu;
- Qeyri-neft sektorunun inkişafında turizmin prioritet sahə kimi inkişafı;
- Azərbaycanın dünyada turizmin inkişafında müqayisəli üstünlükləri;
- Milli iqtisadiyyatda turizm sektorunun inkişafı və ticarət balansının yüksəlməsi;

-İnfrastrukturun inkişafına və digər sahələrin inkişafına müsbət təsiri;

-Azərbaycana, həmçinin Şəki-Zaqatala bölgəsinə xarici turistlərin cəlb olunması [2].

Azərbaycanın mədəni irsinin qorunmasının təmin edilməsi, o cümlədən turizm zonalarının, turist marşrutlarının müəyyən olunması ölkədə turizmin inkişafına böyük təsir göstərmiş və prioritet inkişaf istiqaməti olmuşdur. Turizm ölkə iqtisadiyyatının ayrılmaz hissəsi hesab olunur. Ölkədə turizmin inkişaf etdirilməsi digər təsərrüfat sahələrinin yenidən qurulmasına əlverişli şərait yaradır. Turizm sahəsində zəngin təcrübəsi olan ölkələrlə kədr hazırlığı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığının genişləndirilməsi və s. məsələlər də Dövlət Proqramında öz əksini tapmışdır.

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu rekreasiya-turizm ehtiyatlarına görə respublika regionları arasında iqtisadi inkişafa təsir baxımından yüksək potensialı əmsala malik olan ərazilərdən biri kimi qiymətləndirilir.

Rayon ərazisi rekreasiya-turizm potensialına malik olan mineral, termal sularla və çoxsaylı tarixi-etnoqrafik abidələrlə zəngindir. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu ərazisinin 28 faizini meşə massivləri təşkil edir ki, onların əsas hissəsi Balakən və Zaqatala rayonlarının payına düşür.

Şəki-Zaqatala bölgəsi mineral sular və bulaqlarla zəngindir. Çimçimarx mineral su bulağı istisna olmaqla, soyuq sulu bulaqlar üstünlük təşkil edir. Zaqatalada iki böyük və 20-dən çox kiçik debitə malik olan mineral su yatağı aşkar edilmişdir. Oğlanbulaq, Mosku, Hamambulaq (Qax rayonu), Bum (Qəbələ), Xalxal, Buquşşor və Ağbulaq (Oğuz) və digər bulaqların suyu əsəb, dəri, ürək-damar, əzələ xəstəliklərin müalicəsi zamanı əhəmiyyətlidir. Qax rayonunun Suskən kəndi yaxınlığında bulaqdan istifadə edilərək “Qax” suyu istehsal edilir. Suskən kəndində bu məqsədlə bir sanatoriya-müalicə müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Balakən, Şəki rayonlarında da debiti az olan mineral bulaqlar çoxdur. Bu bulaqların yerləşdiyi ərazilər yerli əhalinin piknik təşkil etdiyi yerlərdəndir [4].

Azərbaycanın bölgələri qədim tarixə malik olması, tarixi-memarlıq abidələrində öz əksini tapmışdır. Azərbaycanın belə bölgələrindən biri də Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonudur. İqtisadi rayonun tarixi, mədəni və iqtisadi mərkəzi Şəki şəhəridir. Şəkinin füsunkar təbiəti, özünəməxsus tarixi-memarlıq abidələri, gözəl adət-ənənələri, nadir sənətkarlıq növləri, təkrarolunmaz mətbəxi Azərbaycanda daxili və beynəlxalq turizmin inkişafında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Qədim mənbələrdən və arxeoloji qazıntılardan alınan məlumatlara görə Şəkinin 2500 yaşı vardır. Şəkidə keçmiş tarixdən xəbər verən yüzdən artıq tarixi abidə qeydə alınaraq qorunur. Şəhəri bəzəyən tarixi-memarlıq abidələri istər yerli, istərsə də xarici turistləri buraya cəlb edir. Şəki rekreasiya obyektlərinin zənginliyinə görə Azərbaycanın digər kurort bölgələrindən fərqlənir. Son illərdə Marxalda, Soyuqbulaqda, Yuxarıbaş məhəlləsində, Qırxbulaq və «Gələrsən Görərsən» qalası yaxınlığında yaradılan istirahət və xidmət obyektləri, tikilməkdə olan yeni turist bazası şəhərin rekreasiya imkanlarını daha da artırmışdır. Şəkidə turizmin bir sıra növlərini - mədəniyyət turizmini, ekoturizmi, ovçuluq turizmini və işgüzar turizmi sistemli şəkildə inkişafını təmin etmək mümkündür.

Qədim dövrlərdə Şəki şəhəri ticarət mərkəzi olmuşdur. Bu şəhər qədim İpək yolu üzərində yerləşdiyindən burada bir neçə karvansaray tikilmişdir. Şəki karvansarayları hələ qədim zamanlardan məşhur olmuşdur. XVIII əsrdə tikilmiş Aşağı və Yuxarı karvansaraya gələn əcnəbi turistlər sanki şərq tipli qonaq qarşılamanın şahidi olurlar. Bu da onları şərq mədəniyyətinin bir hissəsi ilə tanış olmalarına şərait yaradır.

Şəkinin ən mühüm tarixi-memarlıq nümunələrindən biri də XVIII əsrdə inşa edilən Xan sarayıdır. Şəki Xan sarayı təkcə şəkillilərin deyil, bütün Azərbaycanın fəxr etdiyi memarlıq abidəsidir. Şəki Xan sarayında olan memarlıq nümunələri müxtəlif naxışlar, boyalar ağac üzərində öz əksini tapmışdır. Saraydakı naxışların zənginliyi, rəng çalarları insanı heyran edir. Otaqların divarları ilə yanaşı tavanı da yaraşılıq naxışlarla bəzədilmişdir. Bu da bu bölgədə orta əsrlərdə tətbiqi-dekorativ sənətkarlığın inkişafından xəbər verir.

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu Azərbaycanın turistlərin ən çox gəldiyi bölgələrdəndir. Aşağıdakı cədvəldən görüldüyü kimi iqtisadi rayonda yerləşdirmə xidməti ilə təminat səviyyəsinə görə rayonlar üzrə regional fərqlər mövcuddur (cədvəl 1).

Cədvəl 1

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu üzrə yerləşdirmə müəssisələrinin göstəriciləri (2018)

	Şəki	Qəbələ	Zaqatalqa	Oğuz	Qax	Balakən
Mehmanxana və mehmanxana tipli müəssisələrin sayı, vahid	16	17	13	3	11	3
Nömrələrin sayı, vahid	262	1097	178	62	254	95
Birdəfəlik tutum, yer	546	2539	395	138	606	208
Yerləşdirilmiş şəxslərin sayı, nəfər	12312	192529	7458	1478	14051	1672
Gecələmələrin sayı, adam-gecə	15942	311591	8399	1707	28410	2156

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları əsasında tərtib edilmişdir [8]

Şəki-Zaqatala rayonuna səfər edən turistlərə qidalanma xidmətində bölgəyə daxil olan hər bir rayonun özünəməxsus milli mətbəxi təmsil olunur. Bölgədə turizm inkişaf etdikcə yeni qidalanma müəssisələri açılmaqdadır. Yeləşmə müəssisələrinin tərkibində restoranlarda xidmət beynəlxalq standartlara uyğun göstərilir.

Cədvəl 2

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu üzrə mehmanxana və mehmanxana tipli müəssisələrində gecələmələrin sayı

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	62751	64871	60136	51064	334704	247793	368205
Balakən rayonu	14330	16346	6772	6544	2045	2515	2156
Zaqatala rayonu	6960	6792	6693	6798	6113	7062	8399
Qax rayonu	11204	11107	13587	13582	13678	13719	28410
Şəki rayonu	10142	11786	14612	15293	10883	11822	15942
Oğuz rayonu	2939	1820	808	1194	1650	2772	1707
Qəbələ rayonu	17176	17020	17664	7653	300335	209903	311591

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları əsasında tərtib edilmişdir [8]

Zaqatala inzibati rayonu Azərbaycanın zəngin turizm potensialına malik bölgələrindən biridir. Rayonun əlverişli iqlim şəraiti və əsrarəngiz təbiəti, “qızılgüllər diyarı” kimi tanınması daima yerli və xarici turistləri özünə cəlb edir. Rayonu əhatə edən Böyük Qafqaz sıra dağları, zəngin bitki örtüyünə malik yaylaları, dağ çayları, meşələri, tarixi-memarlıq abidələri, təbii parkları, həmçinin multietnik mədəniyyəti və folkloru burada turizmin bir çox növlərinin inkişafına səbəb olmuşdur.

Zaqatala şəhərindəki IV-V əsrlərə aid alban məbədi, 1830-cu ildə tikilmiş “Zaqatala qalası”, Cəbrayıl kəndindəki XIV əsrə aid “Cingöz” qala, Yuxarı Çardaxlar kəndindəki V əsrə aid “Pəri qalası”, Mosul kəndindəki minarə, həmçinin rayonun fərqli təbiət guşələri turistlər üçün həmişə böyük maraq kəsb edir. Son illər rayona gələn xarici turistlərin sayında da xeyli artım müşahidə olunur. Əcnəbi turistlər arasında Türkiyə, İsrail, Almaniya, Avstriya, ABŞ, Rusiya və Avstraliyadan gələnlər üstünlük təşkil edirlər.

Qax rayonu qədim yaşayış məskənlərindən olub, tarixi abidələri ilə də diqqəti cəlb edir. Bunlardan Ləkit kəndindəki V əsrə aid məbəd, VI-VII əsrlərə aid məbəd kompleksi, Qum kəndində V-VI əsrlərə aid məbəd, İlisu kəndində “Sumuq qala”, “Beş bulaq”, “Ulu körpü” abidələri, habelə məscid və qalalar, Ağçay kəndində “Oğlan qala, qız qala”, Oncallı kəndində Oğuz qəbiristanlığı, Qax şəhərinin İçəri Bazar küçəsində Qala qapısı və divarları və digər tarixi abidələrin adlarını çəkmək olar [4].

Qax rayonunda bir mehmanxana, “Şəfa” istirahət və müalicə pansiyonu, “İlisu” pansiyonu, “Yaşıl park”, “Ulu dağ”, “Ulu”, “İmproteks” turizm və istirahət mərkəzləri, “Qafqaz” və “Eden park” mehmanxanaları turistlərə xidmət göstərir.

Qəbələdə onlarla turizm obyekti fəaliyyət göstərir. “Qafqaz” brendi altında fəaliyyət göstərən beşulduzlu otellər, o cümlədən “Qafqaz Resort”, “Qafqaz Riverside”, “Qafqaz Sport”, “Qafqaz Karvansaray” otelləri xidmətin səviyyəsinə görə ölkənin ən qabaqcıl otelləri sırasındadır. “Sərin meşə”, “Duyma”, “Karvan”, “Yeddi gözəl”, “Sahil”, “Selbasar”, “Ay işığı”, “Yengicə”, “Xanlar”, “Çənlibel”, “Soyuq bulaq”, “Gilan”, “Qəbələ” otel və istirahət mərkəzləri son illərdə inşa edilən turizm obyektlərindəndir və bu məkanlarda qonaqların mənalı, xoş istirahəti üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Gün ərzində bu obyektlərdə, ümumilikdə, 2500-ə yaxın qonağa milli, türk və Avropa yeməklərinin daxil olduğu restoran xidmətləri və müasir otelçilik, meşə gəzintisi, atla gəzinti, balıq ovu, göldə qayıqla gəzinti, rayonun görməli yerlərinə və tarixi abidələrinə səyahət xidmətləri göstərilə bilər. Bundan əlavə, turistlər “Qəbələnd” istirahət və əyləncə mərkəzinin, otellərin nəzdindəki fitnes sağlamlıq mərkəzlərinin, sauna, masaj salonu, türk hamamı və diskotekaların xidmətlərindən də bəhrələnilirlər [9].

Şəki-Zaqatala İqtisadi rayonunun digər bölgələri kimi Oğuz da füsunkar təbiətə malik olub, turizm mərkəzi kimi məşhurdur. Oğuzda müasir tikililər, infrastrukturun yenidən qurulması turizmin inkişafına təkan vermişdir. Oğuzun

küçə və yolları əsaslı təmir edilib, yeni parklar salınıb, su-kanalizasiya sistemi yaradılıb. Turizmin inkişaf etdirilməsi sahəsində də xeyli tədbirlər həyata keçirilib. Yeni otellər, istirahət mərkəzləri yaradılıb, xidmətin səviyyəsi yüksəlib. Rayonun mərkəzində, dağların əhatəsində “Afra” beşulduzlu oteli fəaliyyət göstərir.

2018-ci ilin ötən dövründə Oğuz rayonuna 16 min 500 nəfərdən çox turist gəlib. Gələnlərin 1100 nəfərini xarici turistlər təşkil edib. Rayonda Alban məbədləri, kurqanlar, Muxas qülləsi, Surxayxan qalası, qədim məscidlər turistlərin marağına səbəb olur [7].

Balakən rayonunun zəngin təbii landşaftı və toxunulmamış meşə sahələri turizmin inkişafı üçün əlverişli şərait yaradır. Ərazidə turistlərin maraqlı istirahət mənbəyi ola biləcək əvəzsiz təbiət guşələri mövcuddur.

Balakən rayonunda bir neçə istiqamətdə turizm marşrutu müəyyən edilmişdir: Balakən - Katex şalaləsi, Balakən - Qubek - Su dönən, Balakən - “Mirovaya voda”, Balakən - Arılıq, Balakən - Qaraçay - Siltik - Geoloji kəşfiyyat, Balakən - Mazımçay, Balakən - Darvazbinə - Göyəmtala - Qanıx, Balakən - Qabaqçöl - Bağman bulaq - Kubçar bulaq, Balakən - Aviasiya mərkəzi - İmam bulağı, Balakən - İtitala, Balakən - Gərəkli - Zepel bulaq - Pəri qalası, Balakən - Cicixana.

Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunun təbiətinin zənginliyi ilə istirahət turizmi inkişaf etmişdir. Lakin iqtisadi rayonda turizmin digər növlərinin də inkişaf etməsi üçün potensial imkanlar vardır. Belə ki, regionda dağ-macəra, kənd yaşıl, ovçuluq üçün mövcud təbii şərait vardır.

Nəticə

1. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda turizm potensialının həm iqtisadi, həm də təbii potensialın əlverişli olması;
2. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda turizmi sahəsinə sərmayə qoyuluşunu təmin etmək;
3. İqtisadi rayonda istirahət turizminlə yanaşı, turizmin digər növləri də inkişaf etdirilə bilər.
4. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda turizm ehtiyatlarının təsnifatını verməklə, bu sahədə davamlı inkişafa nail olmaq mümkündür.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı haqda Dövlət Proqramları (2004-2008, 2009-2013, 2014-2018,2019-2023). Bakı, 2004, 2009, 2014, 2019.
2. Azərbaycan Respublikasında 2010-2014-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı. Bakı, 2010.
3. Azərbaycan Respublikasında kurortlarının 2009-2018-ci illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı. Respublika qəzeti, 7 fevral 2009-cu il.
4. Soltanova H.B. Azərbaycan Respublikasında turizm və onun inkişafı. Bakı, 2015, s.475
5. Soltanova H.B. Azərbaycanın kurort təsərrüfatı. Bakı, 2017, s.215
6. https://mida.gov.az/documents/Turizm_s%C9%99nayesinin_inki%C5%9Faf%C4%B1na_dair_strateji_yol_xeritesi.pdf
7. <https://fed.az/az/turizm/turistler-oguz-rayonuna-axin-edib-statistika-40040>

8. <https://www.stat.gov.az/source/regions/>

9. https://azertag.az/xeber/Qebele_dunyanin_turizm_merkezlerinden_birine_chevrilir-48853

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ХОЗЯЙСТВА В ШЕКИ-ЗАГАТАЛЬСКОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЙОНЕ

Г.Дж.ДЖАФАРОВА, Р.И.УМУДОВА, С.М.ЗУЛЬФУГАРОВА

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются особенности развития туризма в Шеки - Загатальском экономическом районе, туристические центры и статистические показатели данного региона. Были изучены туристическо-рекреационные ресурсы, историко-архитектурные памятники и другие особенности территории данного экономического района. Подробно проанализированы проводимые государством реформы и государственные программы в сфере туризма в этом регионе. Шеки-Загатальский экономический район известен своими богатыми природными и культурными памятниками и этот регион играет важную роль в развитии как внутреннего, так и зарубежного туризма.

Ключевые слова: рекреационные ресурсы, познавательный туризм, бальнеологический туризм, центры отдыха, культурный туризм, историко-архитектурные памятники, климатические курорты, средства размещения

THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF TOURIST ECONOMY IN THE SHEKI-ZAQATALA ECONOMIC REGION

G.J.JAFAROVA, R.I.UMUDOVA, S.M.ZULFUQAROVA

SUMMARY

The article considers the peculiarities of tourism development in Sheki - Zagatala economic region, tourist centers and statistical indicators of this region. Tourist and recreational resources, historical and architectural monuments and other features of the territory of this economic region were studied. The state reforms and state programs in the field of tourism in this region are analyzed in detail. Sheki-Zagatala economic district is known for its rich natural and cultural monuments and this region plays an important role in the development of both domestic and foreign tourism.

Keywords: recreational reserves, cognitive tourism, balneological tourism, recreation centers, cultural tourism, historical architectural monuments, climate resorts, placement enterprises